Darko Komšo: Veliki nedostatak muzejske ponude u Istri jest taj da nemamo stalne postave!

Anamaria Mofardin
31 Listopad 2024

KULtura po Istri serijal je intervjua na portalu IstraIN, odnosno projekt kojim je želja kroz seriju novinarskih tekstova sagledati stanje kulturne ponude u Istarskoj županiji, kao i percepciju razvoja iste s gledišta nekoliko ključnih ljudi koji imaju velik utjecaj u navedenom području.

Nakon dosadašnjih intervjua u kojima smo porazgovarali s Gordanom Jeromela Kaić, Dubravkom Svetličić, Ronaldom Brausom i Majklom Mikolićem, sada je došlo vrijeme da porazgovaramo s ravnateljem najvećeg muzeja u Istri, ali i jednog od najvećih u Hrvatskoj.

Naš je sugovornik tako ovoga puta bio arheolog Darko Komšo koji već gotovo 16 godina vodi Arheološki muzej Istre.

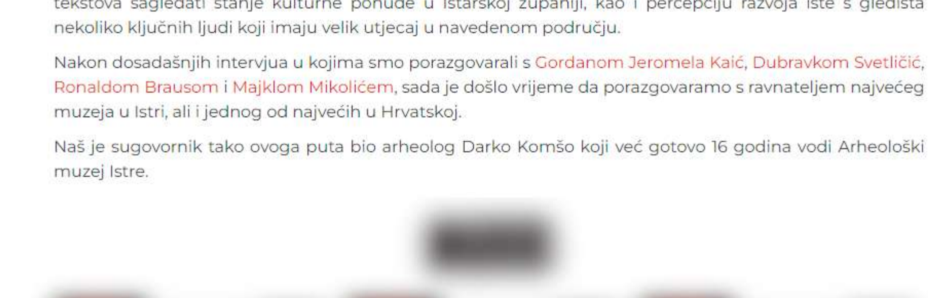

Razgovor o važnosti muzejske djelatnosti te trendovima kojima se muzeji okreću kroz godine, ali i kulturi općenito pročitajte u nastavku.

Što je za Vas kultura?

Kultura je za mene način života. Nešto što je imanentno i što treba svakome od nas. Često se govori da je kultura dodana vrijednost, ali kultura je nešto što nas odvaja od životinja i omogućava nam da svakodnevno ispunimo svoj život.

Meni kao arheologu i ravnatelju institucije koja se bavi proučavanjem i zaštitom kulturne i spomeničke baštine je kultura je I jedna velika obaveza jer smatram da je to nešto što se treba štititi, razvijati i davati na korištenje svoj zainteresiranoj zajednici.

Kakvu ulogu u promicanju kulture ima muzejska djelatnost? Zbog čega nam je ona iznimno važna?

Muzejska djelatnost ima jako važnu ulogu vezanu za kulturu zato što je njena glavna svrha čuvanje i promocija kulturne baštine. Muzeji služe kao sigurna utočišta raznih umjetničkih djela i spomeničke baštine te traže načine da na jedan adekvatan način svu tu baštinu prezentiraju.

Muzeji naravno imaju i brojne druge uloge, no skrb, briga, prezentacija i promocija kulturne i spomeničke baštine najvažnije su.

Mijenjaju li se kroz godine trendovi u muzejima? Od kriterija za određivanje muzejskog postava, preko načina prezentacije, do načina na koji se poziva publiku u muzeje?

Razvoj muzejske struke možemo pratiti kroz stoljeća koja su za nama. Svjedočili smo raznim pristupima prikazivanja muzejskih predmeta, primjerice od prvih tzv. kabineta čuda gdje je bilo bitno pokazati što je moguće egzotičnije predmete, do stručnih tendencija koje su imale za cilj prezentirati što je više moguće predmeta koji su povezani sa strukom jer su muzeji bili više okrenuti prema stručnoj javnosti, odnosno stručnjacima.

U posljednje vrijeme je dijalog napravljen na taj način da muzeji više nisu mjesta tišine i strahopoštovanja, nego mjesta zabave, učenja i druženja, odnosno mjesta na kojima se pokušava jednom klasičnom konzumentu, koji nema stručnu razinu percepcije, prezentirati samu kulturu i umjetnost. Moglo bi se reći da se umjetnost i kultura na taj način pokušavaju napraviti popularnima.

Muzeji u zadnje vrijeme jako puno rade na tome da postanu zanimljivi, da održe pažnju u ovom dinamičnom svijetu, da uspiju privući pozornost različitih skupina posjetitelja, počevši od djece i mladih koji danas žive u jednom potpuno drugačijem okruženju nego što smo živjeli prije 20 godina pa sve do starije populacije koja ima drugačiji pogled na sve to skupa. Isto tako, muzeji moraju biti otvoreni marginalnim skupinama, zaštićenim skupinama, ugroženim skupinama, osobama s invaliditetom i tako dalje.

Vraćam se na ono što sam rekao ranije, muzeji su prije bili sami za sebe dostatni, odnosno "muzeji su se morali pohoditi", a danas postoji velika količina muzeja i interpretacijskih centara koji moraju puno raditi kako bi izašli iz klasičnih okvira i okova onih struktura "tko dođe kod mene je dobrodošao, tko ne dođe ne mora ni doći".

Dakle, muzeji moraju razbijati okove samog mjesta i raditi na popularizaciji muzejske struke – od vrtićke i školske populacije, turističke populacije pa do svih drugih različitih skupina koje postoje u našem društvu.

Čime se sve bavi Arheološki muzej Istre iza zatvorenih vrata? Koji su Vaši zadaci koje publika nema baš priliku vidjeti?

Ljudi obično imaju percepciju o muzejima da su muzeji hermetične ustanove koje se bave čuvanjem i prezentacijom muzejskih predmeta, no muzejski posao je puno dinamičniji!

Primjerice, muzejski posao polazi od toga da svi predmeti moraju imati svoju shemu ulaska u muzej jer predmet treba iskopati ili ga dobaviti na neki drugi način, nakon čega isti mora proći kroz laboratorij koji provjerava je li sve u redu, može li kontaminirati druge predmete, treba li ga počistiti, oprati, poljepiti, spojiti u neke veće cjeline…

Nakon toga se radi dokumentacija o predmetu, on se smješta na određeno mjesto te eventualno završava kao dio stalnog postava, izložbe ili publikacije. Predmet dobiva i svoj inventarni broj ako ima odlike kulturnog dobra.

Dakle, cijeli taj niz koji sam sad opisao zahtjeva različite poslove struka koje se bave samim predmetom. Da bi muzej funkcionirao, postoji cijeli niz općih službi koje suportiraju rad stručnjaka kao što su tehničke službe, pravnici, ekonomisti, računovođe, čistači…

Evo, mogu povući i jednu paralelu kroz prizmu našeg muzeja. Arheološki muzej Istre, najveći u Istri i jedan od najvećih u Hrvatskoj, ne bavi se samo klasičnom muzejskom djelatnošću. To je izuzetno veliki muzej, no mi skrbimo i o velikim antičkim i srednjovjekovnim spomenicima kao što su Arena, Augustov hram, gradski bedemi, Malo rimsko kazalište i tako dalje.

Upravljamo i s različitim arheološkim nalazištima koja se nalaze po Istri kao što su Nezakcij, Monkodonja, Betiga i tako dalje, a isto tako radimo i cijeli niz stvari koje same po sebi nemaju veze s klasičnom muzejskom djelatnošću kao što je organizacija koncerata, ugošćavanje modnih revija, stvaranje kulturne infrastrukture za brojne druge institucije ili udruge.

Moglo bi se reći da se cijeli jedan splet stvari događa u muzeju koji stvara jednu interaktivnu mrežu kulturne sheme Pule, Istre i Hrvatske. Mislim da većina ljudi to ne vidi, već oni uglavnom vide dio koji se tiče izložbi, ali pojedini muzeji, tako i Arheološki muzej Istre, ustvari zajednici pokazuju da su progresivni i rade zaista mnoštvo stvari.

Ono što bih još naveo, a da ljudi obično ne vide, je da muzeji pokušavaju biti ne samo mjesto na kojem se prezentiraju muzejski predmeti, nego i aktivni sudionici ove zajednice, odnosno da pokušavaju osluškivati zajednicu i djelovati u skladu s time.

Mi smo primjerice sve naše objekte učinili pristupačnim osobama s invaliditetom, posebice osobama koje imaju problema s kretanjem, a imam i jedan zanimljiv primjer iz prakse.

Trenutno je u Galeriji C8 otvorena izložba gdje su izložene matrice i radovi Marijana Detonija, a onda smo uz to organizirali radionicu o otiskivanju grafika, odnosno linoreza na tkaninu te smo uključili i štićenike centra za brigu o beskućnicima.

Grafike su se tako otiskivale na debele tople majice s kapuljačom i onda smo to poklonili pulskim beskućnicima. To je jedan od primjera kako naš muzej pokušava biti progresivan, pomoći marginaliziranim skupinama, ali i podići svjesnost o postojanju takvih ljudi u našoj zajednici te ukazati na njihove probleme.

Koliko često Arheološki muzej Istre posjećuju domaći ljudi? Postoji li interes lokalaca da saznaju nešto više o povijesti naše regije?

Treba reći za početak da mi trenutno nemamo stalni postav i da radimo na tome da ga predstavimo sljedeće godine.

Tada ćemo sigurno imati cijeli niz ljudi iz lokalne zajednice koji će nas posjećivati zato što je ideja da mi naš postav usmjerimo lokalnoj zajednici, odnosno da to bude baza njihovog znanja i poznavanja prošlostizavičaja. Uz to naravno tražimo način da to prezentiramo i turistima.

Kada je riječ o spomeničkoj baštini kojom upravljamo, specifičan je slučaj primjerice kod Arene jer imamo 90% stranih turista, a samo 10% lokalnih posjetitelja koji u Arenu dolaze najčešće na koncerte ili neke kulturne manifestacije.

Također, primijeti se velika razlika u posjećenosti između ljetnih i zimskih mjeseci. Tijekom zime na naše izložbe dolaze uglavnom lokalni posjetitelji i tu bilježimo nešto manju posjećenost, dok po ljeti te brojke rastu jer nam pristiže puno turista.

Ako progovaramo o toj problematici, mislim da su za sve to odgovorni sami muzeji po dva načela. Prvo je odabir programa koji bi trebao biti napravljen da bude popularan, a drugo je promocija samih programa koje radi muzej jer to omogućava da informacija dođe do većeg broja ljudi.

Mogu za kraj reći da smo mi zadovoljni s time koliko ljudi dolazi, ali bit ćemo zadovoljniji kad nam bude dolazio još veći broj domaćih ljudi.

Što mislite o muzejskoj ponudi u Istarskoj županiji? Imamo li dovoljno sadržaja i je li isti kvalitetan?

Ono što odlikuje Istru je izuzetna količina kulturnih programa, kulturnog bogatstva, spomeničke baštine, a uz to imamo i veliki broj muzeja koji su relativno dobro umreženi.

Mislim da imamo 13 muzeja na području Istre: državnih, županijskih i gradskih lokalnih muzeja. Oni svaki na svoj način pokušavaju promicati kulturno-spomeničku baštinu svog djelokruga. Ono što je dobro jest da su svi umreženi i da se jako puno surađuje pa ću podsjetiti da smo imali zajedničke projekte i nekoliko zajedničkih izložbi…

Ono što je problem kod većine muzeja jest da nemaju stalni postav. Etnografski muzej Istre je uspješno odradio taj dio posla te ima stalni postav već nešto više od dvije godine, no mi još uvijek radimo na tome, kao i veliki broj manjih gradskih muzeja koji tek pripremaju stalne postave ili su oni postojeći već zastarjeli.

Dakle, mogu reći da se na tome zaista puno radi pa bi Istra u dogledno vrijeme trebala imati cijeli niz otvorenih novih stalnih postava što će nadoknaditi taj manjak koji trenutno imamo.

Uz muzeje, u Istri se mogu posjetiti i brojni drugi kulturni sadržaji. Što mislite o cjelokupnoj kulturnoj ponudi?

Istra je definitivno prepoznala da je kulturni turizam nešto što je dobro, održivo i što omogućava veliki razvoj muzeja te sustave gotovo autonomnog sufinanciranja.

Stoga možemo reći da su kulturna događanja dodana vrijednost ako proučavamo situaciju na način da su našem turizmu baza sunce i more, nadogradnja je primjerice eno i gastro ponuda, a zatim s kulturom dodajemo štih prepoznatljivosti koji možda neki krajevi nemaju.

U Istri zaista imamo veliko bogatsvo spomeničke baštine koja je dobro očuvana i dobro povezana. Ista je prepoznata i lokalno pa je zanimljivo ovo što se radi u zadnje vrijeme, ne samo u Puli, već diljem Istre, a to je pokušaj da se unutar tih spomeničkih cjelina, koje imaju svoju ambijentalnu i povijesnu vrijednost, održavaju različite manifestacije.

Počevši od malih manifestacija i koncerata koji se održavaju u kućama, dvorištima ili atrijima kuća i samostana pa sve do velikih koncerata koji se održavaju na Kaštelu i u Malom rimskom kazalištu ili Areni, a imamo tu i Festival neverbalnog kazališta koji se održava u Kaštelu Morosini-Grimani u Svetvinčentu – takvih je primjera u Istri puno i mislim da je to jako dobro.

Ono što je loše jest da smo možda postali opsesivni oko toga da moramo imati strašno puno programa i da onda dolazi do zasićenja publike.

Problem je što se većina tih programa koji su orijentirani turistima događa samo u sezoni te tijekom pred i posezone, a onda imamo šest mjeseci kada je slaba fluktuacija događanja na području Istre.

Daleko od toga da se ne radi, ali mislim da bi trebalo smanjiti količinu događanja po ljeti jer ima stvarno puno toga.

Kulturna zajednica u cjelini, muzeji kao dio toga, rade zaista mnoštvo programa, a mislim da bi trebalo dio toga prebaciti za zimske mjesece, usmjeriti ih prema lokalnoj zajednici i da bi se onda polako izgubio onaj tzv. "sindrom mrtvila" kojem svjedočimo na našem području tijekom zime.

Za kraj, što bi poručili sugrađanima, ljudima iz Istre i svima onima koji se zateknu u Istri – zašto bi se trebali odlučiti na konzumaciju kulturnih sadržaja? Što će im to donijeti?

Konzumacija kulturnih sadržaja je nužna da bi se uopće stvorio identitet pripadnosti zavičaju i kulturnom krugu na ovim prostorima.

Ljudi bi trebali, kako bi mogli postati punopravni članovi zajednice koja poznaje bogatstva svog zavičaja, pohoditi muzeje, posjećivati izložbe… Na taj način i sami će postati svjesni bogatstva koje čuvamo i baštinimo za naše potomke.

Također, svatko od nas, ne samo muzejski ili kulturni djelatnici, već svi ljudi koji žive ovdje, trebali bi biti na neki način ambasadori ovog kraja, ali i zaštitari istog brinući se o tome da baština ne propada i pazeći na to da joj se ne događa ništa nažao.

Jedini način da ljudi postanu svjesni tog bogatstva koje imamo jest da dolaze u muzeje, participiraju, da dolaze na izložbe, a naš je posao da pronađemo način kako da im to sve približimo.

Foto: Arheološki muzej Istre, Arhiva IstraIN-a

**Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.*

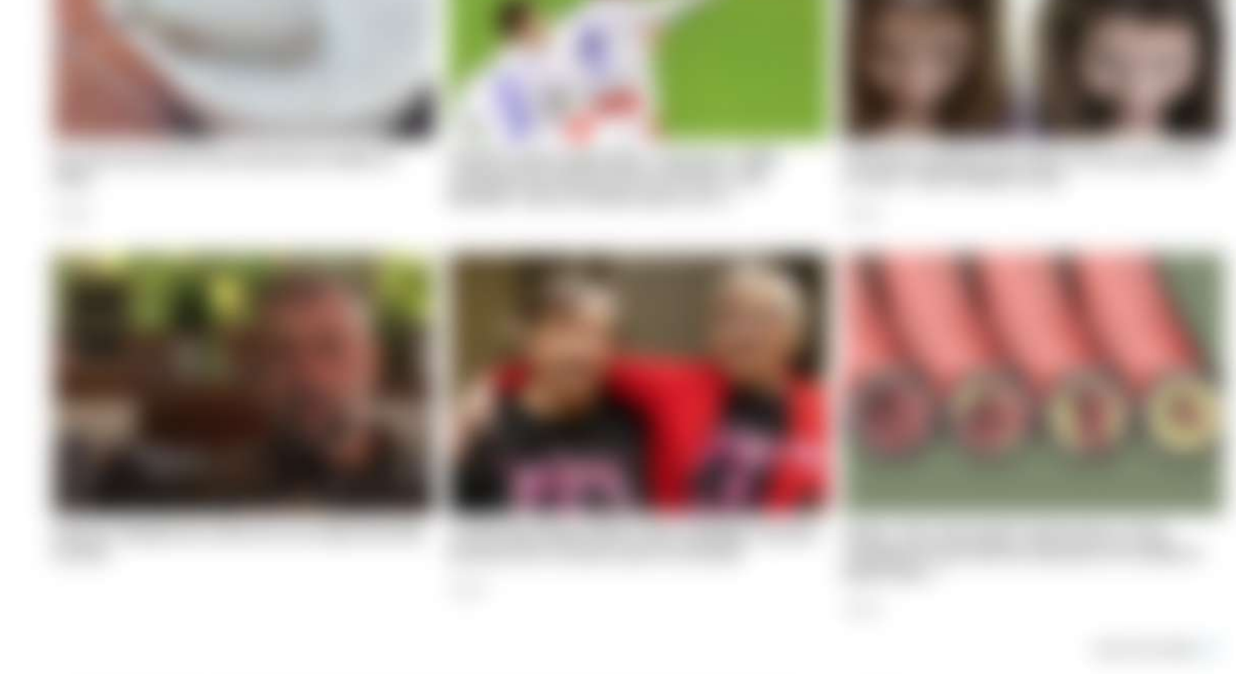
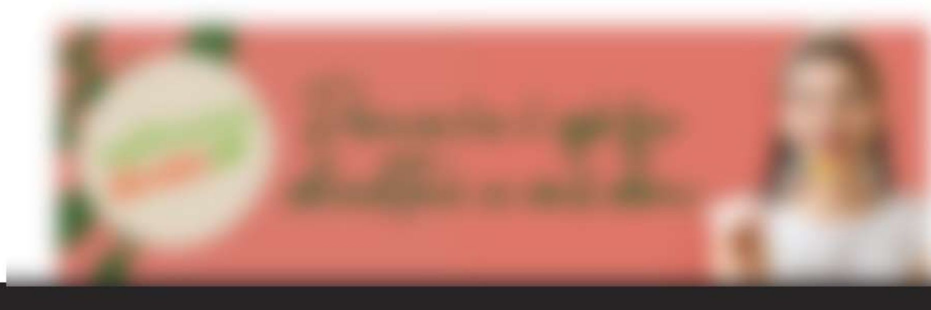

Najnovije | Najčitanije
1. ZA LJUBITELJE LIKERA I RAKIJA Dani destilata u središnjoj Istri odvijat će se čak tri vikenda
2. ISTRA 1961 DOČEKUJE SLAVEN BELUPO Zeleno-žuti sigurni u sebe: Potrudit ćemo se da tri boda ostanu kući
3. U Puli se ponovno odvija trenažno letenje
4. U Rovinju održana županijska konferencija "Sport kao izazov" uz brojne zanimljive panele
5. UHIĆEN MLADIĆ! Policija na Ipsilonu ulovila drogiranog vozača kojemu je ranije oduzeta vozačka dozvola

Copyright © 2021 www.istrain.hr. All rights reserved.